

**МОНГОЛ СОЛОНГОСЫН ХАМТАРСАН
ЭРДЭМ ШИНЖИЛГЭЭНИЙ III ХУРАЛ**

**ЭРДЭМ ШИНЖИЛГЭЭНИЙ
ХУРАЛ**

- Хурал зохион байгуулагч
 - МУИС. ГХСС. Солонгос судлалын тэнхим
- Ивээн тэтгэгч
 - Монгол Улсын Их Сургууль
 - Солонгосын Сан

УЛААНБААТАР
2002.06.08

한·몽 학술회의

- 주최

- 몽골국립대학교 외국어문화대학 한국학과

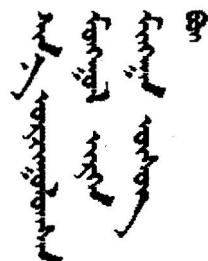
- 후원

- 몽골국립대학교
- 한국 국제 교류재단

몽골 울란바타르
2002년 6월 8일

Нангиад бичгийн хэлтэй байсан солонгосчууд 《Мянган үсэг》(千字文 천자문)-т эхлэн суралцана. Харин монголоор орчуулсан 《Мянган үсэг》(千字文) байсан уу гэдэг нь эрдэм шинжилгээний хувьд анхаарал татах сонин асуудал. Үүний өмнө энэ талаар хөндөж байгаагүй, миний мэдэхээр. Хөөн нягталбаас, монголоор орчуулсан 《Мянган үсэг》(千字文) хэмээх сурах бичиг байжээ. Миний бие түүнийг 1969 онд олж, 《Монгол хэлшинжлэлийн номзүй.1》(1972)-дээ анх мэдээлсэн ба одоо нарийвчлан судалж, эрдэм шинжилгээний гүйлгээнд оруулж байгаа нь энэ. Үүнд, нангиад 《Мянган үсэг》(千字文)ийг Бадруулт төр(光緒광서 Гуан-сюй)-ийн шарагчин хонин жил(丁未정미) барласан байна. Энэ нь Бадруулт төрийн 33-р он буюу 1907 он болно. 《Шинээр орчуулсан мянган үсгийн соёл》 гэсэн нэртэй юм. 《Шинээр орчуулсан》 хэмээнсээр бодоход, урьд нь бас 《Мянган үсгийн соёл》 байсан нь тодорхой байна. Түүнийг одоогоор олсонгүй, хайж л байна, хаа нэг газраас гарч ирэх байх хэмээн хорьдоно. Одоо, Монгол · Солонгос · Нангиад 《Мянган үсгийн соёл》 –ыг зэргэцүүлсэн судалгаандаа орьё.

알타이어족에 속한다건 아니한다건 몽골어, 한국어(韓國語)등 교착어(膠着語)소유자들의 중국문화에 대한 태도가 어떠했음을 밝히는 것이 학술적 가치가 높다고 본다. 바로 이 문제가 필자의 연구 대상의 하나이며 “몽·한어에서의 한자서체(漢字書體) 술어(述語)”(몽골 솔онгос хэлэн дэх нангиад үсгийн 턉하йт нэртомъёo. 몽골학 제 10 호. 서울. 2000년. 129~146 페이지) 란 논문을 발표한 바가 있다. 이번에 계속하여 동·한·한 천자문 비교연구(蒙韓漢 千字文 比較研究)의 첫 부분을 소개하고자 한다. 아시다 싶이, 양(梁) 나라 무제(武帝)의 명(命)에 의하여 주홍사(周興祠)가 만든 것이 우리 세대에 전해온 천자문 본문이다. 운(韻)을 마준 사자(四字)가 일구(一句), 이구(二句)가 일절(一節)을 이루어 전부 250 구 125절로 구성된 천자문이 중국천자문, 몽골어천자문과 한국어천자문의 본바탕이다. 제가 사용한 몽골어천자문은 광서정미년(光緒丁未, 1907년)에 간행한

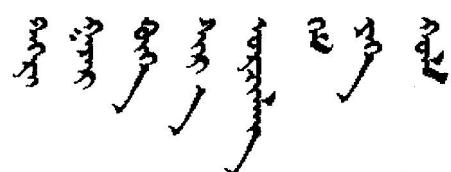

新	신	sin-e
譯	역	orčivuluvsan
蒙	몽	mongvol
漢	한	irgen
千	천	mingvan
字	자	üsüg bui
文	문	

중어천자문은 무술(戊戌)년에 발행한 것이고, 한국어천자문은 1994년에 간행한 것이다. 이상은 똑같은 모습이 아니다. 일부 한자 선택과 번역 및 해설(解說)에 있어서 일정한 차(差)가 난다. 이것이 해당 민족의 의식(意識), 관습(慣習), 선례(先例), 한자 사용 목적, 실용(實用)범위의 차이점으로 해석된다. 예를 들면

몽골어 천자문 ↓	중어 천자문 ↓	한국어 천자문 ↓
元 köke, xəx	元	玄 현
岡 kan	岡	崗 강

다음비교를 참조하시기 바란다.

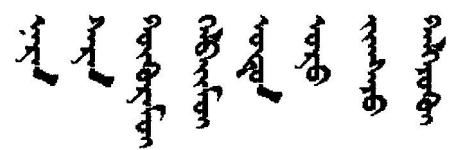
(漢) 天地元黃 (韓) 天地玄黃 천지현황
(蒙) 天地元黃. 몽어 번역(蒙語 麥譯) ↓

1. Tngri vajar köke*¹ sir-a
Тэнгэр газар хөх шар
(漢) 宇宙洪荒 (韓) 宇宙洪荒 우주홍황
(蒙) 宇宙洪荒. 몽어 번역(蒙語 麥譯) ↓

Orčilang kem yeke qola
Орчлон хэм их хол

• 주석(註釋)

*1 몽골과 중국 천자문에 元 자(字)를 썼으며 한국 천자문에 玄 자(字)를 썼다.
뜻이 같음.

(漢) 日月盈昃* (韓) 日月盈昃* 일월영축
(蒙) 日月盈昃*. 몽어 번역(蒙語 麥譯) ↓

2. Naran saran dügürümüi kelbeyimüi *¹
Наран саран дүүрмүй хэлбиймүй
(漢) 辰宿列張 (韓) 辰宿列張 진수열장
(蒙) 辰宿列張. 몽어 번역(蒙語 麥譯) ↓
Odun oru jīvsaju delgejüküi
Одон оп жагсаж дэлгэжүхүй

주석(註釋)

*1 몽골과 중국 천자문에 厮 를 썼으며 한국 천자문에는 한한(漢韓)대사전과 컴퓨터에 입력되지 않은 “축”을 썼다. 번역이 같음.

(漢) 寒來暑往 (韓) 寒來暑往 한래서왕
(蒙) 寒來暑往. 몽어 번역(蒙語 麥譯) ↓

ᠮᠤᠵᠾ ᠨᠱᠳᠰ ᠨᠱᠳᠰ ᠨᠱᠳᠰ ᠨᠱᠳᠰ

3. Jikegün irebesü qalavun odumui
 Жихүүн ирвээс халуун одмуй
 (漢) 秋收冬藏* (韓) 秋收冬藏 추수동장
 (蒙) 秋收冬藏*. 몽어 번역(蒙語 鑄譯) ↓
 Namur quriyaju ebül nivumui
 Намар хурааж өвөл нуумуй

주석(註釋)

*1 몽골, 중국, 한국 천자문에 각각 다른 자(字)를 썼으며 한국 천자문에 “藏 장”을 썼고 나머지 두 자(字)가 컴퓨터 제2 수준의 한자 입력에 없음. 뜻이 같음.

ᠮᠤᠵᠾ ᠨᠱᠳᠰ ᠨᠱᠳᠰ ᠨᠱᠳᠰ ᠨᠱᠳᠰ

- (漢) 閏餘成歲! (韓) 閏餘成歲 윤여성세
 (蒙) 閏餘成歲!. 몽어 번역(蒙語 鑄譯) ↓
 4. Ilegüü sar-a talbiju [on]*1 törgüdemüi
 Илүү сар тавъж [он] төрөгдмүй
 (漢) 律呂調陽 (韓) 律呂調陽 을려조양
 (蒙) 律呂調陽. 몽어 번역(蒙語 鑄譯) ↓
 Arv-a egesig bilig egesig ayalvus-un
 arv-a bilig-i neyičegülmüi*2
 Арга эгшиг билиг эгшиг аялгасын
 арга билигийг нийцүүлмүй

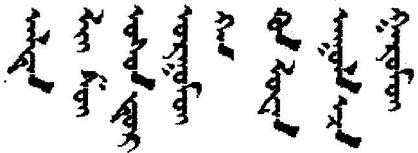
주석(註釋)

*1 중국과 한국 천자문에 岁 를 썼고 몽골 천자문에 컴퓨터 제2 수준의 한자 입력에 없음. 뜻이 같음. 몽골어 번역에 он (년) 이 빠졌음.

*2 이 부분에 설명이 암도적이다.

ᠮᠤᠵᠾ ᠨᠱᠳᠰ ᠨᠱᠳᠰ ᠨᠱᠳᠰ

- (漢) 雲騰致雨 (韓) 雲騰致雨 운등치우
 (蒙) 雲騰致雨. 몽어 번역(蒙語 鑄譯) ↓
 5. Egüle mandubasu boruvan bolumui
 Үүл мандаас бороон болмуй
 (漢) 露結爲霜 (韓) 露結爲霜 로결위상
 (蒙) 露結爲霜. 몽어 번역(蒙語 鑄譯) ↓
 Sigüder čangtuju qiravu bolumui
 Шүүдэр цантаж хяруу болмуй

(漢) 金生麗水 (韓) 金生麗水 금생려수

(蒙) 金生麗水. 몽어 번역(蒙語 麻譯) ↓

6. Altan Lii-šüi(Lì-shuǐ) usun-dur^{*1} urumui

Алтан, Лий-шүй усанд ургамуй

(漢) 玉出崑岡 (韓) 玉出崑崙 옥출곤강

(蒙) 玉出崑岡. 몽어 번역(蒙語 麻譯) ↓

Qas, Gon-luan *² avula-ača varumui

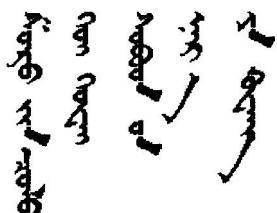
Хас Гон-лүан уулаас гармуй

주석(註釋)

Тайлбар:

*1 Эрдэсийн дотроос хүмүүсийн эрхэмлэдэг зүйлсийн гарах газрын тухай энд өгүүлжээ. 麗水 Lii-šüi(Lì-shuǐ) нь голын нэр, хятадын 雲南山-д байдаг хэ мээмүй. 水 šüi(shuǐ) нь нангодаар "ус" гэсэн уг бөгөөд монгол орчуулг ад дахин "ус" гэсэн үгийг давхар хэрэглэсэн нь монгол хэлнээ нэлээн тох иолддог үзэгдэл. Жишээлбэл, үйл лай, цэрэг цуух, хурал хуй, Тяньшан уул гэх мэт.

*2 Монгол ба нангид "мянган үсгийн соёл"-д "уулын нуруу" гэсэн утгатай 岡 гэсэн ханз үсэг бичсэн байхад, солонгос" мянган үсгийн соёл"-д арай өөр бичлэгтэй 岗 гэсэн ханз үсэг бичжээ. Утга адилхан. Монголоор орчу улахдаа "Гонлуан уул" гэж тодруулжээ.

(漢) 劍號巨闕 (韓) 劍號巨闕 검호거궐

(蒙) 劍號巨闕. 몽어 번역(蒙語 麻譯) ↓

7. Šoru-yin čolu kiüi-kiüvei *¹

Шорын цол киүй-киувэй

(漢) 珠稱夜光 (韓) 珠稱 주청야광

(蒙) 珠稱夜光. 몽어 번역(蒙語 麻譯) ↓

Subud-un ner-e ye-güvang *²

Сувдын нэр еэ-гуан

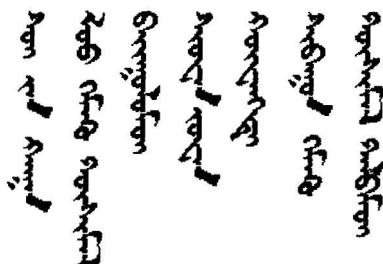
Тайлбар:

*1 Эртний хүмүүсийн биедээ авч явдаг мэс ба сувдын тухай энд өгүүлжээ.

Шор гэдэг нь үзүүрт юм, түүний дотроос хутгыг хэлжээ. 巨闕 kiüi-kiüvei гэдэг нь эртний нэрт мэс, хутгын нэг. Эртний цуут мэсэд мөн 干將, 莫耶, 辟闔 зэрэг ордог байж.

*2 夜光 ye-güvang нь сувдын дээд шөнө гэрэлтэгч хэмээх сувдын нэр.

орчуулжээ. Уг нь "Хайрстан шунгамуй, жигүүртэн нисмүй" хэмээвээс зохистой мэт. Нэгэнт "Хайртай нь" гэсэн бол, "жигүүртэй нь" гэвэл зохицд. Гэхдээ өтгөс мэргэдийн маань уламжлалт орчуулга цаанаа нэг л учиртай байх л даа. Өлөх нь хэт өдгөөчилсөн болох болов уу хэмээн бодном.

(漢) 龍師火帝 (韓) 龍師火帝 용사화제

(蒙) 龍師火帝. 몽어 번역(蒙語 翻譯) ↴

10. Sui-jen^{*1} ho qavan

Сүй-жэн хо хаан

(漢) 鳥官人皇 (韓) 鳥官人皇 조관인황

(蒙) 鳥官人皇^{*2}. 몽어 번역(蒙語 翻譯) ↴

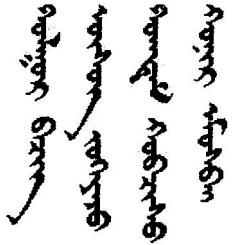
sibayun tüsimel jen huwang^{*2}

шувуун түшмэл жэн хуан

Тайлбар:

*1 Энэ хэсгийн монгол орчуулга нь ханз үсэгтэйгээ яс таарахгүй. Цаад агуулга, гол судлыг барьж орчуулсан байна. Үүнд: "Сүй-жэн хаан луу хэмээх түшмэл байгуулмуй. Сиуван юувэн хуанди шувуун хэмээх түшмэл тавимуй" гэжээ. Чанад орших утгыг сайтар мэдэж байжээ, манай мэргэд. Энд бага сага тайлбар хийхгүй бол, ойлгоход хялбар бус байна. 龍師 Lün-si гэсэн ханз бичсэн мөртөө, Сүй-жэн гэж буулгасны учир гэвэл: Эрт цагт, 天皇 (Тэнгэрийн хаан) 地皇 (Газрын хаан) 人皇 (Хүний хаан) гэсэн домгийн гурван хаан байж гэнэ. Гуравдахи 人皇 (Хүний хаан)ыг мөн燧人 Sui-jen гэдэг байж. Энэ хааны нэрийг авсан байна.

*2 Монгол орчуулгад 官 "түшмэл" гэсэн ханз бичжээ. Нангиад ба солонгос "мянган үсгийн соёл" д 皇 "хаан" гэсэн ханз бичжээ. Сүүлийнх нь зөв. Харин монголоор галиглахдаа 皇 "хаан" гэсэн ханзын huwang дуудлага нь зөв байна. Тэгэхээр, буруу ханз л эндүүрч бичсэн болж байна. Монголоор хуандийг hüwangdi гэж бичжээ.

(漢) 始制文字 (韓) 始制文字 시제문자

(蒙) 始制文字. 몽어 번역(蒙語 麻譯) ↓

11. *Tulvur^{*1} bičig üsüg joqiyaju*

Тулгар бичиг үсэг зохиож

(漢) 乃服衣裳 (韓) 乃服衣裳 내복의상

(蒙) 乃服衣裳. 몽어 번역(蒙語 麻譯) ↓

tovtam qubčasu qunir emüsbei

тогтом хувцас хунар өмсвэй

Тайлбар:

*1 "тулгар" хэмээсэн нь "анх, анхлан" гэсэн утга.